

Sygn. akt IV U 35/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2023 roku w Sieradzu

odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 06.12.2022 r. Nr (...)

w sprawie J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o kapitał początkowy

zmienia zaskarżoną decyzję i zobowiązuje organ rentowy do ponownego przeliczenia kapitału początkowego, z uwzględnieniem okresu składkowego od 3 września 1973 roku do 20 czerwca 1975 roku.

Sygn. akt IV U 35/23

UZASADNIENIE

Decyzją z 6.12.2022r., ZUS II Oddział w Ł. odmówił J. S. prawa do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego na dzień 1.01.1999r., ponieważ przedłożone dowody, nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego. Dołączony duplikat świadectwa ukończenia szkoły nie stanowi środka dowodowego – brak dokumentu potwierdzającego zatrudnienia w charakterze ucznia. Wskazano, że okres zatrudnienia od 23.08.1976 – 26.12.2976 w (...) Przedsiębiorstwie (...) został zaliczony do ustalenia wartości kapitału początkowego w decyzji z 21.02.2020r.

Nie podzielając powyższej decyzji, J. S. złożył odwołanie, wnosząc o ponowne ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu odpłatnych praktyk zawodowych w latach 1973 – 1975.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. S., ur.(...)

W okresie od 3.09.1973 – 20.06.1975, uczęszczał do dziennej Zasadniczej Szkoły (...) Nr (...) (...), mieszczącej się w Ł., przy ul. (...) i posiadał status pracownika.

Przed podjęciem nauki, J. S. przechodził badania lekarskie. W szkole były cztery klasy od "A" do "D". Praktyki były obowiązkowe i odbywały się pod nadzorem instruktora nauki zakładu pracy. Warunkiem otrzymania promocji do następnej klasy, było m. in. zaliczenie wszystkich praktyk. Na praktykach rano była podpisywana lista obecności. J. S. odbywał praktyki w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) przy ul. (...) w Ł.. W I klasie były 2 dni praktyk po 8 godzin i 4 dni nauki, w II klasie były 3 dni praktyk po 8 godzin i 3 dni nauki. Soboty były pracujące. Praktyki były płatne. Wynagrodzenie wypłacał zakład pracy. Wnioskodawca podpisywał na liście odbiór wynagrodzenia. W I klasie otrzymywał wynagrodzenie rzędu ok. 250-300zł., które nie starczało na opłacenie internatu. Dni wolne od nauki i praktyk były w wakacje i w okresie przerw świątecznych. Razem z wnioskodawcą uczęszczał do w.w szkoły Z. R., który w I roku nauki odbywał praktyki w Fabryce (...) w Ł., a następnie na budowach bloków R. w Ł..

Uchwałą Rady Pedagogicznej z 20.06.1975r., wnioskodawca ukończył szkołę w zawodzie monter wewnętrznych instalacji budowlanych. Bezpośrednio po ukończeniu szkoły zawodowej, J. S. został przyjęty do pracy w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w Ł. w dniu 21.06.1975r. **(zeznania wnioskodawcy, zeznania świadka Z. R. – na nagraniu CD 00:00:50 – 00:19:45 k. 40; uwierzytelniona kserokopia: arkusza ocen wnioskodawcy k. 16 – 17, ewidencji uczniów k. 21 – 22, kserokopia świadectwa ukończenia (...) przez Z. R. k. 35 - 37/akta sprawy; świadectwo ukończenia przez wnioskodawcę (...) k. 49 – 50, zaświadczenie (...) Kuratora Oświaty z 13.11.2019r. k. 5/akta ZUS).**

W okresie od 23.08.1976 – 26.12.1976, J. S. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) jako monter urządzeń i instalacji ogrzewczych. W/w zakład pracy, wystawił odwołującemu świadectwo pracy w dniu 3.01.1977r., zaliczając J. S. do okresu zatrudnienia, od którego zależy długość okresu wypowiedzenia umowy o pracę, zatrudnienie w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od 3.09.1973 – 31.07.1976 **(uwierzytelniona kserokopia świadectwa pracy z 3.01.1977 z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 23.08.1976 – 26.12.1976 k. 11/akta ZUS).**

Decyzją z 21.02.2020r., ZUS ustalił J. S. kapitał początkowy na 1.01.1999r. w wysokości 54 574,08zł. Do ustalenia wartości kp nie uwzględniono m.in. okresu od 3.09.1973 – 20.06.1975, gdyż nie został wystarczająco udowodniony **(decyzja k. 45-46/akta kapitałowe).**

W dniu 9.11.2022r., J. S. złożył w ZUS wniosek o przeliczenie kp, załączając m. in. świadectwo ukończenia (...) **(wniosek k. 48-50/akta kapitałowe).**

Decyzją z 6.12.2022r., ZUS II Oddział w Ł. odmówił J. S. prawa do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego na dzień 1.01.1999r., ponieważ przedłożone dowody, nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego. Dołączony duplikat świadectwa ukończenia szkoły, nie stanowi środka dowodowego – brak dokumentu potwierdzającego zatrudnienia w charakterze ucznia (decyzja/akta kapitałowe).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przed organem rentowym oraz w niniejszej sprawie. Fakty dotyczące zasad odbywania nauki zawodu w spornym okresie, Sąd ustalił na podstawie zeznań wnioskodawcy, zeznań świadka Z. R., w zakresie dotyczącym uczęszczania do tej samej szkoły i odbywania praktyk oraz istotnego dowodu - kart wynagrodzeń z okresu 1975 – 1976. , które wprost wskazują, że wnioskodawca posiadał status pracownika, gdyż jako uczeń Zasadniczej Szkoły (...) Nr (...) (...) w Ł., odbywał płatne praktyki w ramach praktycznej nauki zawodu w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), a w dniach wolnych od nauki i praktyk wykonywał pracę w zakładzie. Nadto co istotne , bezpośrednio po ukończeniu nauki w szkole, został zatrudniony w wyuczonym zawodzie w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w Ł. od 21.06.1975. Z zeznań strony i świadka wynika , co jest niesporne, że praktyki były obowiązkowe , a ich zaliczenie było warunkiem otrzymania promocji do następnej klasy. Praktyki odbywały się pod nadzorem instruktora nauki zawodu z zakładu pracy, były płatne, wynagrodzenie wypłacał zakład, w którym odbywały się praktyki. W dni wolne od nauki i praktyk wnioskodawca wykonywał pracę w zakładzie. Status wnioskodawcy jako pracownika w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), w którym odbywał naukę zawodu, potwierdza także adnotacja w świadectwie pracy wystawionym

przez (...) Przedsiębiorstwo (...) z 3.01.1977r. o zaliczeniu tego okresu do okresu zatrudnienia, od którego zależy długość okresu wypowiedzenia umowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. 2021.291), za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15.11.1991r. okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1.01.1975r.

Przedmiotem sporu była kwestia możliwości przeliczenia kapitału początkowego wnioskodawcy z uwzględnieniem jako składkowego, okresu praktycznej nauki zawodu od 3.09.1973 – 20.06.1975, którą wnioskodawca odbywał w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) jako młodociany pracownik.

Organ rentowy odmówił wnioskodawcy przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem tego okresu uznając, że przedłożone przez stronę dokumenty (brak umowy o naukę zawodu), nie potwierdzają zatrudnienia wnioskodawcy w w/w okresie w charakterze ucznia. Sąd Okręgowy nie podzielił tego stanowiska, które należy uznać za zdezaktualizowane. Obecnie stosunkowo konsekwentnie przyjmuje się, że niesporządzenie pisemnej umowy o naukę zawodu nie przesądza o niemożliwości zakwalifikowania spornej pracy jako okresu składkowego z art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej. Decydujące jest w tym wypadku ustalenie, czy ubezpieczony faktycznie wykonywał zatrudnienie na warunkach określonych w ustawie o nauce zawodu. Zapatrywanie to zostało wprost wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2016r., I UK 256/15. Stanowisko to w pełni akceptuje tutejszy Sąd. Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, że przedstawiony punkt widzenia skłania do odrzucenia poglądu pojawiającego się w niektórych orzeczeniach Sądów Apelacyjnych, a polegającego na przyjęciu, że wykazanie okresu składkowego z art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej możliwe jest tylko w razie przedstawienia dokumentów potwierdzających fakt zatrudnienia przez zakład pracy w celu przyuczenia do zawodu na podstawie indywidualnej umowy o pracę (takie stanowisko zostało wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 28 marca 2013r., III AUa 1362/12; wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 23 stycznia 2015r., III AUa 1176/14; wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 15 grudnia 2015r., III AUa 1919/14; wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z 18 lipca 2014r., III AUa 2199/13). W tym ostatnim przypadku pogląd ten został powiązany z wymogiem zawarcia umowy o pracę na piśmie).

W okresie spornym co do wnioskodawcy, obowiązywała ustawa z 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958r., Nr 45, poz. 226 ze zm.), określająca zasady zatrudniania młodocianych.

W treści art. 3 ust. 1 tej ustawy przyjęto, że młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy w celu: 1) nauki zawodu, 2) przyuczenia do określonej pracy, 3) odbycia wstępnego stażu pracy.

Przepis art. 9 ust. 1 ww. ustawy stanowił, że zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, jest obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

Przepis art. 6 ust. 1-3 ustawy o nauce zawodu stanowił, iż młodociani, którzy uzyskali kwalifikacje zawodowe przez naukę w szkole lub ukończyli naukę zawodu albo zostali przyuczeni do określonej pracy, odbywają wstępny staż pracy. Okres wstępnego stażu pracy nie powinien być krótszy niż 6 miesięcy i nie mógł przekraczać 2 lat. Dla młodocianych w wieku od 14 do 16 lat łączny okres przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy powinien być trwać co najmniej do czasu ukończenia przez młodocianego 16 roku życia. Podkreślić należy, że wnioskodawca był uczniem Zasadniczej Szkoły (...) (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa (...)w Ł.

Zgodnie zaś z § 10 rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 14 lutego 1959 r. w sprawie doksztalcenia oraz kontroli nauki zawodu młodocianych zatrudnionych w zakładach pracy (Dz. U. Nr 17, poz. 99), wydanego na podstawie art. 12 ust. 4, 7 i 9 oraz art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r., wynikało, że warunkiem przyjęcia do zasadniczej szkoły zawodowej dla pracujących młodocianego podlegającego obowiązkowi doksztalcenia jest przedłożenie zaświadczenia zakładu pracy stwierdzającego, że młodociany jest zatrudniony lub będzie zatrudniony w ciągu najbliższych 6 miesięcy. Oznacza to, że w obowiązującym w spornym okresie stanie prawnym nie można było uczyć się w zasadniczej szkole zawodowej dla pracujących bez jednoczesnego pozostawania w zatrudnieniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 stycznia 2014 r., III AUa 891/13 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2016r. I UK 256/15). Pomocna może okazać się jeszcze jedna kwestia. Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 14 czerwca 2006 r., III AUa 455/05 (LEX nr 447007) celnie wskazał, że zawarcie z młodocianym umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego przez dyrektora zasadniczej szkoły zawodowej działającego z upoważnienia zakładu pracy, nie stanowi przeszkody w zaliczeniu okresu, na który umowa została zawarta do okresów składkowych, jeżeli w czasie jej trwania ubezpieczony miał status pracownika młodocianego.

W niniejszej sprawie w ocenie Sądu Okręgowego w świetle powołanego materiału dowodowego, nie budzi wątpliwości fakt posiadania przez odwołującego statusu pracownika młodocianego w okresie spornym od 3 września 1973 – 20 czerwca 1975r., ponieważ był przyjęty do pracy w celu nauki zawodu - monter wewnętrznych instalacji budowlanych, odbywał praktyki zawodowe pod kierownictwem instruktora zakładu pracy, otrzymywał wynagrodzenie, ukończył szkołę, po czym w wyuczonym zawodzie został zatrudniony, bezpośrednio po ukończeniu szkoły zawodowej dla pracujących od 21 czerwca 1975r.

W związku z tym są podstawy do uznania spornego okresu od 3.09.1973 – 20.06.1975 za okres składkowy, o jakim mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do ponownego przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu składkowego od 3.09.1973 – 20.06.1975.